

Кога завршуваме со спроведувањето на Рамковниот договор, на што сега ќе се вадиме за "немање време" за сериозни реформи и по-сериозно евроинтегрирање?!

■ Пишува: Рената МАТЕСКА

На изненадување на Владата на премиерот Владо Бучковски од Брисел добивме дополнителни европрашалници, а упатените велат дека ќе имаме уште "незгодни" прашања. Наспроти ова добиваме и позитивни најави за евроинтегрирање то од некои европратеници и дипломати.

"Македонија ќе почне преговори за членство во ЕУ, затоа што така ќе се подобри економската ситуација и ќе се одржи мирот во регионот", оптимистички изјави европарламентарката Ангелика Мер, по средбата со министерката за надворешни работи, Илинка Митрева.

Мер е сигурна дека во ноември Европската комисија ќе даде позитивно мислење за Македонија. Домашни експерти, пак, испраќањето дополнителни прашања го сметаат за позитивен знак, оти тоа било јасен сигнал дека ЕУ смета на нас и затоа будно нè следи. Тие велат дека со ова Европејците ни даваат до знаење дека внимаваат на нас, што значи дека конечно влегуваме во нивната машинерија. Според нив, важен е начинот на кој ќе се одговори, но уште поважно е како ќе се менаџираат состојбите кои се спомнуваат.

"Република Македонија го пополни и ѝ го предаде Европрашалникот на Европската комисија и е во очекување, надеж на позитивен одговор, а веќе пристигнуваат и ќе пристигнуваат дополнителни прашања од најразновидна природа околу човековите права, правосудството, корупцијата, нетранспарентноста во потпишувањето договори во четири очи и

МЕЃУ РЕАЛНОТО И М ВЛЕЗ ВО ЕВРОПСКОТО

слично. Раководните структури да се зафатат (не само заради барањето на ЕУ, туку и заради угледот на својата земја), со сериозни реформи од економско-социјален, здравствен и друг карактер, за што се неопходни стручни субјекти, не само од владајќите структури, туку и од опозицијата и од непартиските граѓани кои се стручни во својата област. Доста ни е од нестручни лица, погрешни луѓе на погрешни места и од досегашната практика за партиско поставување на стручни лица. Неодамна, на една трибина посветена на Европското движење и Македонија, го изнесоа ставот дека ЕУ има политички и морални обврски кои се зацртани во критериумите, а тоа е да имаат толерантен однос при приемот на оние земји кои имаат последици од минатото во развојот и се оневозможувани во развојот од некои други земји. Така, на пример, за жал, државноста на Македонија е призната од некои соседи, но не и јазикот, тоа е Република Бугарија, други не ни го признаваат името - Република Грција и трети ни ја оспоруваат црковната самостојност - Србија и Црна Гора, четврти сонуваат за некоја голема Албанија со застарени илузии од минатиот век... Обврските на ЕУ кон Македонија се так-

ви, односно Европа мора да сфати дека без Македонија нема стабилност и мир на Балканот. Со нашето влегување во европскиот дом ќе произлезе стабилизирањето и неутрализирањето на негативските појави кај соседните земји. Овие изнесувања се многу актуелни уште од крајот на XIX и почетокот на XX век од страна на итали-

јаа точни", вели Лазар Лазаров, професор на Европскиот универзитет во Скопје, автор на книгата "Европската унија, состојби и перспективи".

СТРЕМЕЖ

Колку побрзо ќе ги решиме проблемите со албанското малцинство и спорот за

јанскиот министер за надворешни работи Франческо Гвичардини, кој во проектот посветен на Македонија, им укажува на големите сили, особено на Франција и на Англија, дека е неопходно да се создаде самостојна македонска држава за да има траен мир на Балканот. Овие негови укажувања се пока-

името со Грција, толку покоро ќе почнат преговорите за членство на Македонија во Европската унија, ни порача заменик-министерот за надворешни работи на Полска, Јан Трушчински, кој нагласи дека тој процес ќе биде отворен по две години.

"Стремежот на Република Македонија за влез во ЕУ и

☀️ **Непријатно изненадување** за Владата на премиерот Владо Бучковски биле дополнителните прашања од Европската комисија, бидејќи не очекувале дека Брисел ќе прашува за нејзините одлуки за директно спогодување со инвеститорите. Што мислите за дополнителните европрашалници, забелешките кои ги добиваме за договорите во четири очи...?

ЛАЗАРОВ: Реалноста не може да се избегне, туку кога тогаш таа излегува на виделина. Од човекот не може ништо да се скрие. Прв поттикнувач на отвореност, транспарентност

ПРОФЕСОРТ ЛАЗАР ЛАЗАРОВ, АВТОР НА КНИГАТА "ЕВРОПСКАТА УНИЈА, СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ"

во НАТО пред Договорот за стабилизација и асоцијација од април 2001 година и неодамнешната кандидатура за членство од 2004 година, не само кај власта туку и кај граѓаните, е евидентен. Во својата европска ориентација, меѓу желбите и реалните можности, засновани врз строгите европски стандарди и критериуми постоеше и сè

ЕУ и само да се нашминкаат позитивните состојби во земјата, кои се од најразличен социо-економски, политички и безбедносен карактер, а суштински сосема малку или ништо не е направено за приспособување кон европските стандарди утврдени според Копенхагенските и подоцнежните критериуми. Дел од земјите од поранеш-

на Европската унија, дека последиците од ова се видливи т. е. кризата која ја зафати Унијата до денес. Посебен проблем претставува социјално-економскиот аспект, стандардот, работничките права, движењето на работната сила и слично".

Од самиот почеток Европа е подготвена за интегрирање на другите држави или, како што вели Дени де Рузмо: "Европа ќе ја создадеме ако ја изградиме". Што ќе се случи со проширувањето и дали ние навреме ќе се качиме на возот, имајќи предвид дека европската заедница кога тргна кон проширувањето ги предвиде трошоците, кои се потребни за проширувањето на Унијата, е тема за дискусија?!

КАПАЦИТЕТ

"Се поставува прашањето за реалните можности и капацитети на Македонија за исполнување на барањата од ЕУ за кус период. Досегашното искуство за овие 15 години самостојно егзисти-

рање на државава покажува дека мошне сложен проблем е спроведувањето одредени критериуми, што е оневозможувано од субјективни внатрешни и надворешни фактори, на пример, немање капацитет на владејачките политички структури, економско-политичките блокади од соседните земји, отсуството на меѓупартиска соработка и сл. Ќе го спомнам и недоволното ангажирање на странските фактори за нашето евроинтегрирање, особено во правно-политички, економски и социјален поглед. Но, ние не треба да очекуваме помош само од надвор, туку треба и сами да си помогнеме, со ангажирање на сите субјекти, експерти од сите области и само на тој начин можеме да ја постигнеме целта. Многу смешно изгледа кога некои наши врвни луѓе, како што се, Црвенковски, Митрева, Бучковски и други одат по светот и молат за прием. Тоа не е патот, туку патот е во реформи во сите области, а најмногу во економскиот развој", дециден е професорот Лазаров.

ОЖНОТО ЗА О СЕМЕЈСТВО

уште постојат правно-политички, економски и слични бариери, кои е неопходно да се совладаат на патот кој води кон европскиот дом. Погрешно е гледиштето на многу земји - потенцира Лазаров - кои покажуваат стремежи за влез во Унијата и велат дека е доволно само да се пополни Прашалникот од

ниот СССР, иако во целост не ги исполнија критериумите и стандардите за членство, влегоа во Унијата со минатогодишниот прием на десетте нови членки на ЕУ. Според некои научни кругови, овој прием беше оценет како избрзан, дури и штетен, а имаше и песимистички нерелативни прогнози за распаѓање

при склучувањето договори, кој ова го применил е Вудро Вилсон, претседател на САД, кон крајот на Првата светска војна и непосредно по неа, кој сметал дека најголема штета на државата ѝ предизвикуваат непосредните тајни договори, скриени зад грбот на јавноста.

 Колку спорот кој со години го имаме со нашиот јужен сосед Република Грција може да се одрази врз процесот на нашето евроинтегрирање?

ЛАЗАРОВ: Мое гледиште е дека ние со години воведме беспредметни разговори, став за кој ми забележа и поранешниот претседател Киро Глигоров. Нема потреба доколку веќе со векови си имате име, некој да ви се обраќа со друго. Името е неприкосновено во меѓународното право на секој субјект, без оглед дали тоа е народ или држава, која има милениумски традиции. Затоа сметав дека треба да се прекинат преговорите и нека нè нарекуваат како што сакаат, а ние ќе си го носиме името, тоа останува вечно. Затоа бев со став да се прекинат тие јалови преговори. Можеби тука се крие и нешто друго, што се однесува на нашето културно-историско наследство, кое се наоѓа на територијата на денешна Грција. Затоа таа го оспорува нашето име, но ќе мора да го признае, бидејќи сите големи светски држави, пред сè, Русија, Кина и САД нè признаа. Тој пат, иако е трнлив, се пробива и вистината излегува на виделина.

 Досега имплементацијата на Рамковниот договор ни беше најчестиот изговор за одложување, односно неспрове-

дување на клучните реформи и за недоволно посветување на процесот на евроинтегрирањето. Но, кога веќе немаме изговор за пролонгирање, што ќе се случува... Кога визионерски можеме сигурно да сметаме за наше членство во Унијата?

ЛАЗАРОВ: За Унијата нема проблем, проблемот е ние да се организираме и како, пред сè, да го подобриме животниот стандард на обичниот човек, со оглед на реалноста дека младите луѓе масовно ја напуштаат државава, каква ќе ни биде иднината. Според моја проценка, основно е да се подобри економијата во државава, да завладее правото. Без правна држава, без функционирање на институциите на системот, без нивно почитување тоа е многу тешко. За жал, кај нас не функционираат институциите на системот, особено во западниот дел на државава, каде се создаваат паралелни институции. Од 2001 година поука не извлекоа ниту Македонците, ниту Албанците, дека треба заедно подобро да живееме и денес и утре, а не да создаваме паралелни институции и системи. Погрешно е и создавањето политички партии на национална основа. Јас сум најголем противник на создавањето еднонационални партии кои водат кон сепарирање, гетоизирање, кон изолација, што не е иднина и не е начин за подобро утре на Македонија. Во САД живеат најразлични нации, но тоа не е пречка за нејзин напредок на секое поле. Таа поука мораме да ја извлечеме, но кај нас многу малку се работи на етничката толеранција, имаме само декларативни изјави, а спротивно се работи, има расчекор меѓу она што се прокламира и она што се работи.